

Húsið eitur Nólsoyarstova og báturin Royndin Fríða

Kaj Nolsøe Bang
var skipari á
»Vædderen«, tá
stríðið móti
bretsku
trolarunum
byrjaði í
1960'unum.

Hann gjørdist
hugtíkin av
Føroyum og
føroyingum – og
hús hansara á
Bornholm bera
dám av, at
Føroyar standa
hjartanum nær

Orð og myndir: Sjúrdur Skaale

»Nólsoyarstova« stendur á einum skelti uttanfyri. So er tað rætta hús. Eg hevði hoyrt, at húsin hjá Kaj Bang niðri við sjógvn í bygdini Ársdalen á Bornholm bera hetta heiti.

Eg má minnst til at spyrja um hví hann hevur kalla tey soleiðis, hugs eg, áðrenn eg banki á dyrnar.

Tað er konan, Ebba, sum letur upp.

Velkommen, velkommen, sigur hon. Men vent nú lige udenfor et lille øjeblik.

Eg standi á gáttini, og hon fer inn við síðuna av. Hvat nú?

Eini litla løtu seinni koma bæði hon og maðurin út aftur – hon við eini snapsflösku og einum veðrahorni, sum er evnað til glas.

- Ja, ja, sigur Kaj Bang. Man byder ikke en færing velkommen uden en velkomstsnap!

Føroysk stova

Vit siga skál, og fara so inn í stovuna. Og so er tað bráðliga sum at vera í Føroyum. Har eru málningar av Ingálvi av Reyn, Jóhannes Kristiansen og øðrum føroyskum listarmonnum.

Men har hanga eisini

málningar sum Kaj og Ebba sjálvi hava gjørt. Og motivini eru næstan øll úr føroysku náttúruni.

Sum Yviri við Strond

Tá vit hava hugt at myndunum, bjóðar Ebba kaffi. Hon hevur borðreitt í tí litla útbygninginum á húsinum, har vit siggja oman á sjógv.

- Tað er ikki av tilvild, at vit búgva her, sigur Bang, meðan vit sita og hyggja út.

- Í Føroyum buðu vit Yviri við Strond í Havn – og hetta minnir jú um tað okkið.

Ein onnur orsök til at Bang býr á Bornholm, er, at lyndið á fólkinum minnir nógv um tað føroyska.

1804

Orsøkin til at húsin eita Nólsoyarstova er, at har stóð eitt árstal uppi yvir høvuðsdyrunum, tá hann keypti tey: 1804.

- Hetta var jú árið, tá Nólsoyar Páll skrivaði Fuglakvæði, sigur Kaj Bang. Og tað gjørdi hann í Nólsoyarstovu – teimum smáu, tjørðu húsunum við flagtaki, sum stóðu í Gongini í Havn.

- Tí helt eg tað vera upplagt, at kalla húsin

Nólsoyarstova

Men tað eru ikki bara húsin, hann hevur givið navn, sum hevur samband við Nólsoyar Páll.

Í 1972 keypti hann sær ein føroyskt fyrmanafar, sum hann fór á flot við av og á í 15 ár. – Og tað kallast Royndin Fríða.

- Tað helt eg eisini vera upplagt, sigur hann. – Men tað vóldi: sjálvsagt trupulleikar, tá danir skuldu út-tala navnið.

- Og tað endaði við, at báturin varð kallaður »Rádne Frida«...

Flutt 27 ferðir

Kaj og Ebba Bang hava nú buð í Nólsoyarstovu í 27 ár. Og tað er tað longsta, tey nakrantíð hava buð í sama stað.

- Tá tú hevur eitt arbeiði sum tað, eg hevði innanfyri marinuna, ber ikki til at hava sama bústað í langa tíð. Tú fært ymiskar uppgávur í ymiskum stöðum. Tí má bústaðurin fylgja arbeiðinum, sigur Kaj Bang.

Og tey bæði hava flutt ofta. Í tey 55 árin tey hava verið gift, hava tey buð í tilsams 27 ymiskum stöðum í fyra londum: Danmark, Sveríki, Føroyum og Grønlandi.

Men tað var í Føroyum, teimum dæmði best.

- Tað er tann stórsigna, villa náttúran, og tað eru fólkin og mentanin. Tað er so nógv í Føroyum sum eg haldi so óendaliga nógv av, sigur Kaj.

Grind og spik

Kaj Bang er sera virkin í Rotary. Hann var við, tá tann sjálvstøðuga føroyska deildin varð sett á stovn. Og hann hevur nógvir vinir úr føroysku Rotary deildini.

Einaferð tey bæði høvdu grind og spik niður við úr Føroyum, buðu tey Rotary-deildini á Bornholm ein bita.

- Tey ótu eitt sindur, men eg haldi, at tað meira var av vilja enn av hugi, sigur Kaj og grínir.

Sjálvum dáma teimum báðum væl føroyskan mat, og eru takksom, hvørja ferð onkur kemur við einum illa.

Jólaheilsur

Føroyingafeigið á Bornholm er fyri stuttum farið undir virksema aftur, eftir at tað hevur ligið stilt í fleiri ár.

Og millum limirnar eru Kaj og Ebba Bang.

- Vit vóru altíð við til tókini áðrenn felagið sovnaði. Veitslurnar plagdu at vera avbera góðar, so vit gleða okkum til tað byrjar

aftur, siga tey.

Men hóast felagið hevur ligið stilt, eru føroyingarnir á Bornholm savnaðir at senda jólaheilsur á hvørjum ári. Og eisini tá hava tey bæði verið við.

- Tað er ein frálíkur møguleiki at hava, sigur Ebba. Men eitt halda vit vera eitt sindur óheppið: Heilsurnar av Bornholm verða altíð sendar í útvarpinum so seint um kvöldið, at nógv eru, sum ikki hoyra tær.

- Men tá vit nú hava høvið, so vilja vit fegin senda eina heilsu til øll tey, vit kenna í Føroyum.

Føroyar koma fyrri seg aftur

Spurdu hvat hann heldur um tað, sum er hent í Føroyum farnu árin, sigur Kaj Bang, at tað pinir hann illa.

- Tað, sum eg haldi vera so syndarligt er, at tey veruliga virðini í Føroyum líkasum eru glíðin aftur um. Eingin tosar um ta stórtingu náttúruna ella ta ríku mentanina longur. Nú snýr alt seg um tøl og búskap. Og tað eru ikki tær Føroyar, eg kenni.

Men Kaj Bang er visur í, at tað, hann rópar tey »veruliga virðini«, aftur fara at koma til sín rætt í

Kaj Bang uttanfyri Nólsoyarstovu, har hann býr. Bang er vordin 80 ár

Føroyum.

- Eitt langt liv hevur lært meg, at tilveran er eitt pendul, sum fer aftur og fram. Tá tað er í aðrari síðuni, eru altíð nøkur, sum vilja halda tí har. Men tað ber ikki til. Tað svingar altíð yvir um aftur. Tað gongur altíð upp og niður í livinum. Bæði hjá einstaklinginum og hjá samfelagnum.

- Og tað sum hevur størst virði í Føroyum – náttúran – fer jú ongan veg. Fólk fara at læra at virðismetana hana aftur.

Ongi flóttarfólk

Og Kaj Bang heldur, at hóast Føroyar hava stórar búskaparligar og politiskar trupulleikar, so eru vit eisini betur fyrri enn t.d. Danmark á summum økjum.

- Eg haldi tað vera ein stóran trupulleika fyri Danmark, at so nógv flóttarfólk koma inn í landið, sigur hann. Tað er eitt brotsverk, at politikararnir loyva so nógvum fremmandum inn.

- Í Føroyum eru tit sloppin undan hasum, og tað skulu tit vera glað fyrri.